

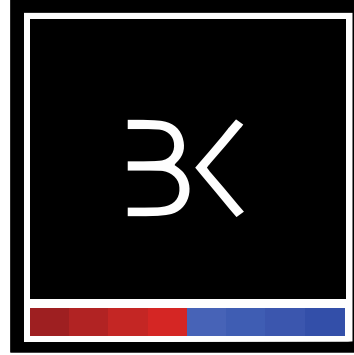
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

25 Ekim / 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

"Türkiye artık terörle dizayn edilecek, edilebilecek bir ülke değil"

- ❑ Bu hafta Türkiye'nin savunma alanındaki en önemli kurum olan TUSAŞ'a hain bir terör saldırısı düzenlendi.
- ❑ TUSAŞ'a yönelik terör saldırıda şehit sayısının 5 olduğu, 22 kişinin ise yaralandığı belirtildi. Şehitlerimize Allah'tan rahmet ve yaralılarımıza acil şifalar dileriz.
- ❑ Bakanlıktan yapılan açıklamada, şu ifadelere yer verildi: "Türk Havacılık ve Uzay Sanayii AŞ (TUSAŞ) Ankara Kahramankazan tesislerine yönelik gerçekleştirilen terör saldırısında yaralanan 22 vatandaşımızdan 14'ü taburcu edildi. 8 yaralımızın durumu stabil olup tedavileri hastanelerimizde devam etmektedir.«
- ❑ Türk-Alman Üniversitesinin 2024-2025 akademik yılı açılış töreninde "Belirsizlikler Çağında Diplomasi ve İletişim" başlıklı açılış dersini veren Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, konuşmasına TUSAŞ yerleşkesine yönelik terör saldırısını lanetleyerek başladı.
- ❑ Altun, terörün amacının korku yaymak, sindirmek, kaos, istikrarsızlık ve güvensizlik ortamı yaratmak olduğunu, Türkiye tarihinin yıllarca terörden çok çektiğini ifade ederek, "Yıllarca Türkiye terörle ne yazık ki dizayn edildi. Türkiye'nin politikalarına, terör örgütleri, terör aparatıyla yön verilmeye çalışıldı ve bunda da başarılı olundu.
- ❑ Fakat artık Türkiye böyle bir ülke değil. Türkiye artık terörle dizayn edilecek, edilebilecek bir ülke değil. Her ne olursa olsun biz teröre karşı çok kararlı bir şekilde mücadelemizi sürdürdük, sürdürüyoruz, sürdüreceğiz. Terörü kaynağında yok etme stratejisiyle, terörizmle, terör örgütleriyle kaynağı ne olursa olsun, şekli biçimi ne olursa olsun mücadeleye devam edeceğiz." diye konuştu.

TUSAŞ saldırısını PKK'ya bağılı HPG üstlendi!

- ❑ Ankara'da Türk Havacılık ve Uzay Sanayi'ne (TUSAŞ) yapılan saldırıyı PKK üstlendi.
- ❑ PKK'ya yakın Fırat Haber Ajansı'ndaki açıklamada, saldırının "otonom" olarak tabir edilen bir ekip tarafından yapıldığı belirtildi.
- ❑ Açıklamada, saldırının daha önce planlandığı ve "siyasal gündemle ilişkisi olmadığı" savunuldu.
- ❑ MHP lideri Devlet Bahçeli'nin Salı günü Meclis grup toplantısında yaptığı "Öcalan örgütü lağvettiğini Meclis'ten açıklasın" çıkışı sonrası, Abdullah Öcalan'ın yaklaşık 4 yıl sonra ailesiyle ilk kez görüşmesine izin verilmişti. Bu görüşmede Öcalan'ın mesajının kamuoyuna duyurulması öncesi TUSAŞ'a saldırı düzenlendi.
- ❑ PKK'ya bağılı Halk Savunma Merkezi (HPG) açıklamasında TUSAŞ'ın "ürettiğı silahlar" nedeniyle hedef alındığını öne sürdü.
- ❑ İçişleri Bakanlığı HPG'yi PKK'nın silahlı kanadı olarak tanımlıyor.
- ❑ İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya Perşembe günü saldırganların PKK üyesi olduğunu duyurmuştu.

Asgari ücret tartışmaları erken başladı

- ❑ Haftanın ekonomi gündeminde ocak ayındaki asgari ücret zammı vardı. Konuyla ilgili tartışmalar sürerken, Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Türkiye misyonu başkanı Jim Walsh'tan 1 ocakta gelecek ücret zamlarının geçen yılki gibi yüksek yapılmaması gerektiği yönünde bir açıklama geldi.
- ❑ Bu ve buna benzer görüşlerde ücret artışlarının enflasyon yaratacağı varsayımı hakim.
- ❑ Haftanın son gününde ise ekonomi yönetiminden de konuyla ilgili açıklamalar gelmeye başladı:
- ❑ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Fatih Karahan'ın Washington'da yatırımcılarla gerçekleştirdiği görüşmelerde 2025 para politikasını şekillendirirken asgari ücret artışı boyutunu da değerlendirmeye alacakları mesajını verdiği belirtildi.
- ❑ Bloomberg'e konuşan ve Karahan'ın Çarşamba günü yatırımcılarla toplantısından edinilen bilgilere atıfta bulunan kaynaklara göre, Karahan yüzde 25 civarı asgari ücret artışının 2025 enflasyon görünümüyle uyumlu olacağı mesajını verdi.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) tarafından düzenlenen toplantıda Türkiye ekonomisine ilişkin değerlendirmelerde bulundu.
- ❑ Asgari ücrete ilişkin bir soru üzerine Şimşek, "Asgari ücret sendikaların, işverenlerin ve hükümetin müzakereleri sonucu belli oluyor, şu aşamada benim yorum yapmam uygun olmaz. Sendikaların, işverenlerin ve hükümetin rekabet gücünü belirli bir düzeyde koruma konusunda duyarlı olacaklarına eminim. Bu nedenle herhangi bir rakam hakkında konuşarak süreci önceden yorumlamak doğru olmaz." diye konuştu.
- ❑ Asgari ücret için tespit komisyonu çalışmalarını Aralık ayında sonlandıracak ve 2025 asgari ücretini kamuoyuna duyuracak. Açıklanacak ücret asgari ücretle çalışanlar kadar diğer ücretli çalışanlar için de bir gösterge olarak ele alınacak.
- ❑ Ekonomi yönetiminden daha önce gelen mesajlar hedeflenen enflasyonu odağına alan bir yaklaşıma işaret ederken, iş dünyası ise vergi düzenlemelerini öne çıkaran mesajlar verdi.
- ❑ İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan "Çalışanlarımızın alacakları net ücretleri artırabilmemiz için gelir vergisi basamakları ve oranlarıyla, prime esas ücret tavanının yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Çalışanların şu anda giderek artan boyutta, hayatlarındaki en önemli engellerden bir tanesinin vergi dilimleri olduğunu görüyoruz. İfadeleri ile vergi düzenlemesine yönelik çağrıda bulundu.

2025 bütçesi meclise sunuldu

- ❑ Bütçe görüşmelerine Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ilişkin sunumuyla 22 Ekim'de başladı.
- ❑ Sunumda Sn Yılmaz, Bütçe giderlerinin 2023'te 6 trilyon 588 milyar lira, bütçe gelirlerinin 5 trilyon 208 milyar lira, bütçe açığının 1 trilyon 380 milyar lira ve faiz dışı açığın 706 milyar lira olduğunu söyleyen Yılmaz, bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 5,2 olduğunu belirtti.
- ❑ Ayrıca 2022'ye göre 2023 yılında bütçe açığının yükselmesinde 960 milyar liralık deprem harcamalarının etkili olduğunu aktararak deprem harcamaları hariç bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 1,6 olarak gerçekleştiğini ifade etti.
- ❑ 2024 ve 2025 yılı bütçesi temel büyüklüklerine bakıldığında;

Milyar TL		
Açıklama	2024	2025
Bütçe Giderleri	11.089	14.605
(Faiz giderleri)	1.254	1.950
Bütçe Gelirleri	8.437	12.800
(Vergi gelirleri)	7.408	11.138
Bütçe Açığı	(-) 2.652	(-) 1.935

- ❑ 2025 yılında bütçede giderden ziyade gelir artışı odaklı gidildiği görülmekte: 2025 yılı bütçe giderleri 2024 yılına göre yüzde 31,7 artırıldığı halde bütçe gelirleri yüzde 51,7 artırılmış.
- ❑ Faiz giderlerinde yükselişin; yüzde 55,5 artışla 1,2 trilyon liradan yaklaşık 2 trilyon liraya çıktığı ve
- ❑ Gelir vergisi tahsilatının 2024 yılına göre yüzde 44 artırılarak 2,5 trilyon liradan 3,8 trilyon liraya çıkarıldığı görülmekte.

AB, Trump'ın zaferine hazırlanıyor

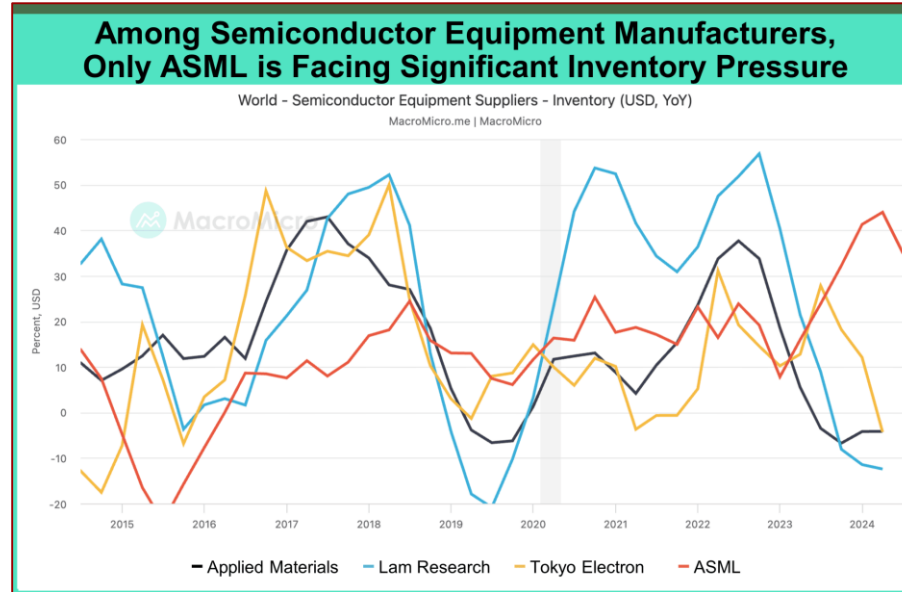
- ❑ Anketler, yarışın eski başkanın lehine döndüğünü gösterirken, AB başkentleri, Donald Trump'ın yeniden Beyaz Saray'a seçilmesi durumunda bloğun en büyük zayıflıklarını belirlemek için yarışıyor.
- ❑ Görüşmelere yakın kaynaklar, üst düzey AB yetkililerinin, Trump'ın başkanlığının blok için en fazla sıkıntıya neden olabileceği konuları belirlemek üzere günlük toplantılar düzenlediğini söyledi.
- ❑ Görüşülen konular arasında, ticaret tarifelerine nasıl karşı konulacağı, ABD'nin Ukrayna'ya yaptığı yardımların sona ermesi durumunda telafi edilecek önlemler ve Washington'ın kısıtlamaları kaldırması halinde Rusya'ya uygulanan yaptırımların nasıl sürdürüleceği yer aldı.
- ❑ FT'ın haberinde kıdemli bir AB diplomatının "Herkes her şeyi çok daha fazla ciddiye alıyor," "Hayal kırıklığına uğramayacağımızdan emin olmaya çalışıyoruz.« şeklinde açıklama yaptı.
- ❑ Hazırlıklar arasında AB büyükelçileri ile Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in heyeti arasında yapılacak resmi görüşmelerin yanı sıra, üst düzey AB diplomatlarından oluşan gayri resmi gruplarla olası stratejilerin ele alınması da yer alıyor.
- ❑ Trump, tüm ithalatlara yüzde 10 sabit gümrük vergisi uygulayacağına söz verdi ve ABD'nin Kiev'e verdiği desteği eleştirerek, Avrupa'nın savunmasının temelini oluşturan NATO'ya şüpheyle yaklaşıyor .
- ❑ AB üye ülkelerini temsil eden Avrupa Konseyi Başkanı Charles Michel, FT'ye yaptığı açıklamada, Trump'ın zaferinin yeni ABD yönetiminin "acil kararlar" almasına yol açacağını ve "bu kararların Avrupa'da kısa vadede kesinlikle büyük bir etki yaratacağını" söyledi.
- ❑ Michel, "Eğer Trump başkan olursa, bu, kaderimizi kendi ellerimize almak için daha fazla harekete geçmemiz gerektiğine dair ek bir uyarı olacaktır." diye ekledi.
- ❑ Yetkililer, Trump'ın tehdit ettiği gümrük vergilerinin, AB'nin ABD'ye yaptığı ihracatı yılda yaklaşık 150 milyar avro azaltabileceğinden endişe ediyor.

SAHA EXPO 2024'te 6,2 milyar dolarlık sözleşme imzalandı

- ❑ Avrupa'nın en büyük sanayi kümelenmesi olan SAHA İstanbul'un düzenlediği SAHA EXPO, İstanbul Fuar Merkezi'nde (İFM) devam ediyor.
- ❑ Cumhurbaşkanlığı himayelerinde, 6 bakanlık ve Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığının (SSB) destekleriyle düzenlenen fuar, Anadolu Ajansının global iletişim ortaklığında 26 Ekim'e kadar ziyaretçilerini ağırlayacak.
- ❑ Haluk Bayraktar, SAHA EXPO'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilen törendeki konuşmasında, "SAHA İstanbul ailemizin kıymetli üyesi TUSAŞ'a düzenlenen hain terör saldırısında şehit düşen kahramanlarımıza Allah'tan rahmet, yaralanan gazilerimize acil şifalar diliyorum, milletimizin başı sağ olsun. Milli savunma sanayimize yapılan bu saldırılar, azim ve kararlılığımızı kırmak bir yana bizleri daha da güçlendiriyor. Allah'a şükür savunma sanayi çalışanları olarak her türlü zorluğun üstesinden gelme iradesine sahibiz. Bu iradeyi de çalışarak, geliştirerek, üreterek, milletimize daha çok hizmet ederek göstereceğiz." ifadelerini kullandı.
- ❑ SAHA İstanbul'un milli üretimin artması ve kritik teknolojilerin Türkiye'ye kazandırılması için kurulduğunu vurgulayan Bayraktar, 27 kurucu firmayla çıktıkları bu yolda bugün 1200'ü aşkın üyeye ulaştıklarını söyledi.
- ❑ "SAHA EXPO 2024'te gerçekleştirdiğimiz 133 imza töreninde 4,6 milyar doları ihracat olmak üzere toplam 6,2 milyar dolarlık sözleşme sadece 4 günde imzalandı. SAHA İstanbul olarak özel sektörün dinamizmiyle sürdürülebilir ve maliyet etkin projeler yürüterek ülkemizin üretim kapasitesini sürekli artırmayı hedefliyoruz. 2001 yılında sadece 240 milyon dolar olan savunma ihracatımız, geçtiğimiz yıl itibarıyla 5,5 milyar dolara ulaştı. Savunma sanayimizde 2002 yılında sadece 17 olan firma sayısı bugün 3500'ü aştı. Bu başarılar yerli ve milli teknolojiye olan bağlılığımızın bir sonucudur. Bu topraklarda 150 yıl boyunca yapılamayan milli piyade tüfeğini millileşme vizyonuyla 2014 yılında ancak üretmeyi başardık."

Yapay Zeka Çipleri ve Tüketici Cihazlarında Farklılaşan Trendler*

- ❑ Son kazanç sezonundan bu yana, teknoloji ve yarı iletken hisselerindeki oynaklık, bireysel şirketler arasında giderek farklılaşan performansla birlikte belirgin şekilde arttı. Örneğin, TSMC etkileyici bir çeyrek daha geçirdi ve AI talebinin gerçek ve güçlü olduğunu vurguladı, ASML ise hayal kırıklığı yarattı ve rehberliğini de düşürdü. Bu, yılın ilk yarısında görülen geniş sektör genelindeki kazanımlardan bir sapmayı işaret ediyor
- ❑ Apple, Samsung ve Xiaomi gibi büyük akıllı telefon markaları, genel olarak geçen yılın ikinci yarısından bu yana büyümeye geri döndü. Özellikle, Android kampı daha güçlü bir toparlanma gördü
- ❑ PC Pazarı ise bu yıl Çin'deki yavaş talep ve yapay zeka bilgisayarlarının sınırlı katkısı ile mütevazı bir iyileşme gösterirken, özellikle rekabetten HP'nin etkilendiğini gösterdi.
- ❑ ASML düşen siparişlerle boğuşurken, TSMC hem FY2024 hem de FY2025 için sermaye harcaması görünümünü yükseltti. Sonuç olarak, ASML'nin kazançları yarı iletken endüstrisinde bir geçiş dönemini yansıtmaktadır. Bir yandan, gelişmiş süreçler önemli bir büyüme sürücüsü olmaya devam etmektedir. Öte yandan, jeopolitik faktörler ve makroekonomik belirsizlikler de endüstrinin gelişimini etkilemektedir.

*: <https://en.macromicro.me/blog/semiconductor-electronics-outlook-diverging-trends-in-ai-chips-and-consumer-devices>

Haftadan kalanlar

- ❑ FETÖ elebaşı Fetullah Gülen öldü. Gülen'in, yargılanmadan, ardında bıraktığı davalar da yeniden gündeme geldi. 15 Temmuz darbe girişiminden önce ve sonra, Gülen hakkında 45 davanın açıldığı öğrenildi.
- ❑ Fitch'in 3 aylık Türkiye değerlendirmesinde, "Düzenlemeler ve yüksek faiz oranları Türk bankalarının performansını zayıflattı" ifadeleri kullanıldı.
- ❑ Devlet Bahçeli, Türkiye'ye getirilirken "Her türlü hizmete hazırım" diyen terörist başına önemli bir çağrıda bulundu. Bahçeli, terörün bittiğini ilan etmesi için terörist başının meclise gelmesini istedi.
- ❑ Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, görüşmeleri ertelenen Savunma Sanayi Destekleme Fonu'nu (SSDF) güçlendirmeye dönük yasa paketine ilişkin bütçe sonrası ayrıntılı bir çalışma yapacaklarını belirterek, "Haklı eleştirileri de dikkate alarak paket yeniden gözden geçirilecek, savunma sanayini destekleme paketine kalem kalem yeniden bakacağız " dedi.
- ❑ Bakan Şimşek'in ABD temaslarının ilk gününde Dünya Bankası ile uygun koşullu 4 projeye ilişkin 1,9 milyar dolarlık finansman anlaşması imzalandı.
- ❑ Tüketici güven endeksi, ekim ayında yüzde 3 artışla 80,6'ya yükseldi ve böylelikle 16 ayın en yüksek seviyesine ulaştı.
- ❑ Dünyanın en büyük çelik ihracatçısı Çin'de çelik talebinin 6 yıl sonra ilk kez küresel talebin yarısının altına inmesi, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu üreticilerde tedirginliği artırdı.
- ❑ Borsada işlem gören Türkiye'nin önde gelen 9 holdingin piyasa değeri geçtiğimiz temmuzdan bu yana 278 milyar TL geriledi.
- ❑ İlaç fiyatlamasında kullanılan Euro kuru yüzde 23.5'lik artışla 17.5483 liradan 21.6721 liraya yükseltildi.
- ❑ Kredi kartlarıyla yapılan işlem tutarı 2024'ün Ocak-Eylül döneminde 9.4 trilyon liraya çıktı. Harcamaların 1.5 trilyon lirası market ve alışveriş merkezlerinde yapıldı.
- ❑ Euro Bölgesi'nde öncü imalat PMI Ekim ayında beklentilerin üzerinde gerçekleşerek 45,9 olarak açıklandı. Böylelikle imalat PMI beş ayın en yüksek seviyesini gördü.
- ❑ AmCham Türkiye Başkanı Turnaoğlu: Walmart Türkiye'de ofis açıyor
- ❑ Irak'ın kuzeyine dün gerçekleştirilen hava hareketlerinde 30 terörist etkisiz hale getirildi
- ❑ Rusya Merkez Bankası politika faizini rekor seviye olan yüzde 21'e yükseltti
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, ABD'de Brookings Enstitüsü'nde yaptığı sunumda, açığa satış yasağının kaldırılmasının değerlendirildiğini açıkladı.
- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, BRICS Kazan zirvesi dönüşünde yaptığı açıklamalarda, "BRICS yükselen ekonomilerin özellikle bir arada olduğu büyük bir platform. Bu gerçeği görmek durumundayız. Türkiye olarak BRICS ile ilişkilerimizi geliştirmek istiyoruz" dedi.

Hizmet, Perakende Ticaret ve İnşaat Güven Endeksleri, Ekim 2024

- Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi Ekim ayında bir önceki aya göre; hizmet sektöründe %1,5 oranında artarak 114,2 değerini, perakende ticaret sektöründe %0,1 oranında artarak 110,7 değerini ve inşaat sektöründe %1,7 oranında azalarak 86,3 değerini aldı.

Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksleri ve değişim oranları, Ekim 2024

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Eylül	Ekim	Eylül	Ekim
Hizmet sektörü güven endeksi	112,6	114,2	0,6	1,5
Son 3 aylık dönemde iş durumu	111,3	113,9	-0,2	2,4
Son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep	112,6	114,6	1,3	1,7
Gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi	113,8	114,2	0,9	0,4
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	110,6	110,7	2,5	0,1
Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar	117,8	116,3	2,4	-1,3
Mevcut mal stok seviyesi ⁽¹⁾	92,7	94,1	2,5	1,5
Gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi	121,3	121,8	2,5	0,4
İnşaat sektörü güven endeksi	87,8	86,3	-0,2	-1,7
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	82,4	79,1	-0,1	-4,0
Gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi	93,2	93,5	-0,4	0,3

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

İmalat sanayi kapasite kullanım oranı

- ❑ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından (TCMB) yapılan açıklamaya göre, imalat sanayisinde faaliyet gösteren 1785 iş yeri tarafından ekim ayı İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen yanıtlar toplulaştırılarak değerlendirildi.
- ❑ Anket sonuçlarına göre, imalat sanayisi genelinde kapasite kullanım oranı, ekimde geçen aya göre değişim göstermeyerek yüzde 74,9 oldu.
- ❑ Mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı ise (KKO-MA) geçen aya göre 0,7 puan azalarak yüzde 75,2'ye geriledi.

(%)	KKO-MA	KKO	Tüketim Malları	Dayanıklı Tüketim Malları	Dayanısız Tüketim Malları	Ara Mallar	Yatırım Malları
Ekim 2023	76,8	77,4	73,8	73,0	73,9	76,2	78,8
Eylül 2024	75,9	74,9	73,6	73,9	73,5	75,5	76,1
Ekim 2024	75,2	74,9	73,6	72,2	73,9	74,9	75,0
	↓↓	↔↓	↔↓	↓↓	↑↔	↓↓	↓↓

(*) Kısa oklar aylık değişimleri, uzun oklar ise yıllık değişimleri göstermektedir. Mavi oklar artışa, kırmızı oklar ise azalışa işaret etmektedir.

KKO Resmi İstatistik Programı (RIP) kapsamında yayımlanmaktadır.

Yatırım araçlarının haftalık performansı

